

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula I. Majori bono opponitur majus malum

urn:nbn:de:bsz:31-102400

antur, an non fieri possit, ut is unum ex illis eligat?

XIIX. Secundo id expressis verbis docuit c. X. L. II. Eudem, quando ait: βέλονται μὲν γὰρ ἕνια καὶ τὰ ἀδύατα ἐιδότες, οἷον βασιλεύειν τε πάντων ἀνθρώπων καὶ ἀθάνατον εἶναι, θεωρεῖται δὲ εἰς μὴ ἀγνοῶν ἢ ἀδύατον, i. e. volunt etiam interdum ea homines, quae impossibilia norunt, ut omnibus hominibus imperare, immortalem esse, id quod nemo sciens esse impossibile elegerit.

REGULA V.

Appetitus est soboles privationis.

Disputationum Philosophicarum.

UNDECIMA,

continens.

REGULAS VI.

circa doctrinam.

BONI ET MALI.

RESPONDENTE publicè

JOHANNE MORHAMMERO.

Leobschuzenfi Silesiò.

REGULA I.

Majori bono opponitur majus malum.

I

Ita Alexander II. probl. c. XXXVI & exempli locò in I. Top. c. I. imò ipse Aristoteles XIX.

S 3

Top.

Top. c. II. Quod si majori bono opponitur, majus malum, ergo etiam majori malo opponitur majus bonum, quoniam in omni oppositione utrumque extremorum alteri opponitur, ut sicut nigrum opponitur albo, sic album opponitur nigro. Unde probare possumus, tum aliquid esse deterius sive majus malum, quod ipsi opponatur majus bonum, vel id, quod est melius, tum, aliquid esse melius, quod oppositum ejus sit deterius.

II. Pertinet huc, quod *III. Top. c. II.* dicitur: Quorum corruptiones sunt magis fugiendæ, et sunt magis eligenda. Similiter etiam in abjectionibus & contrariis accidit. Cujus enim abjectio vel contrarium est magis fugiendum, id est magis eligendum.

III. Sic vitia animi sunt majora vitiis corporis, quia bona animi sunt majora bonis corporis *VII. Polit. c. I.* In principio *L. IX. Eth. & II. Magn. c. 4. & seqq.* proponuntur ex unâ parte, tria bona, continentia, virtus humana, virtus heroica, ex alterâ tria mala, incontinentia, vitium & feritas. Vitium deterius est incontinentiâ, feritas deterrimum omnium, quoniam virtus, cui vitium opponitur, excellentius bonum est, quam incontinentia, cui opponitur incontinentia, & virtus heroica, cui contraria est feritas, virtute, & per consequens multò magis continentia est melior. Politici Tyrannidem omnium rerum publicarum esse

esse pejus
regno,
oppona
regium
sit pesi

IV.

& flore
ras simp
tur nem
dine, ne
morbus

V.

tius bon
odisse i
lum est,

VI.

quàm v
formali
num. A
datur m
tur amo
onis De
Ergò no
tur maju

VII.

ni maju
tur inter
non inc
bonis an
S. III. t

esse pessimā, inter alias hęc ratione probant quod regno, tanquā omnium rerum publicarum optimæ opponatur. Potest vice versā, quoque confirmari, regium statum esse optimum, quod tyrannicus sit pessimus.

IV. Sed hęc obstat primò: *Euzēia* sive optima & florens valetudo est majus bonum, quàm sanitas simpliciter; id tamen, quod *iveēia* opponitur nempe *καχεēia* sive recessus à florenti valetudine, non majus, sed minus malum est, quàm morbus, qui opponitur sanitati simpliciter.

V. Secundò: Diligere inimicum est præstantius bonum, quàm diligere amicum; nec tamen odisse inimicum gravius, sed tolerabilius malum est, quàm odisse amicum.

VI. Tertio: Amor Dei non est majus bonum, quàm visio Dei: (quia in visione Dei consistit formaliter beatitudo sive summum hominis bonum. At beatitudine sive summò bonò nullum datur majus) odium tamen Dei, quod opponitur amoris, est majus malum, quàm carentia visionis Dei beatificæ, quæ opponitur illi visioni. Ergò non semper bonum majus est, cui opponitur majus malum.

VII. Ad I. respondetur, majori bono opponi majus malum, quando comparatio instituitur inter duo bona disparata, h. e. quorum unum non includit alterum, & id patet ex his, quæ de bonis animi & corporis, regnò item & tyrannide §. III. fuerunt dicta. At in bonis, quorum unum

alterum includit, sive ut Aristoteles loquitur *III. Top. cit. In Phœtes In regu*, malum, quod minori bono opponitur, majus est, id quod probatur per primam objectionem, quia in ea *εὐεξία* tanquam majus bonum includit sanitatem tanquam minus bonum. Est enim *εὐεξία* sanitas, & quidem florens & optima. Hæc responsio est ipsius Aristotelis & Alexandri. Et declaratur ulterius exemplo *ἡ ζωὴ ἐν ζωῖν*, quorum hoc illo majus bonum *III. Top. c. II.* privatio tamen *ἡ ζῆν* est majus malum privatione *τὸ ἐν ζῆν*. At τὸ *ζῆν* includit *εὐζωίαν*.

II. Quæ distinctio abhibenda quoque ipsis malis est, quando nimirum colligitur, aliquid esse melius, quod ejus oppositum sit pejus.

III. Aristoteles visum quodammodo reliquis sensibus anteponit *in princ. I. Metaph.* sed sunt qui tactum visui præferre non dubitant, hoc argumentò, quod privatio tactus sit deterior privatione visus. Tactus enim ablatio mortem infert, id quod nec visus, nec ullus aliorum sensuum facit, sicut traditur *III. de anima t. 61.* Cum igitur id sit majus bonum, cui opponitur majus malum, visu potior habendus erit tactus. Respondetur: Quando malum majus includit vel *In Phœtes* minus malum, non necesse est, bonum, quod ipsi opponitur, esse majus. At privatio tactus *In Phœtes* privationem visus, ut *g. præc.* confesum est.

IV. Verùm huic doctrinæ obstat exemplum, cu

jus S. I.
cùm sit
feritas,
virtuti
tus simp
in iis, q
enim he
stiactio
unum a

XI.

uno me
jori, qu
cujus h
Jam et
bonum
excellen
contin
dit, κα
lit, non
tam ἐν
tur, &
ab ipso
malū i
tūm id
modie
reperi
& fast
cedere
tūm 8

ius §. III. facta mentio, nimirum virtuti heroicæ cum sit majus bonum, quàm virtus, opponitur feritas, quæ majus malum, quàm vitium, quod virtuti opponitur; virtus tamen heroica & virtus simpliciter non sunt in bonis disparatis, sed in iis, quorum unum alterum includit, Virtus enim heroica virtutem simpliciter includit. Distinctio igitur inter bona disparata, & ea, quorum unum alterum complectitur, rem non expedit.

XI. Hunc nodum ita tollendum censeo: Non uno modo contingit, malum opponi bono majori, quod scilicet ita majus est, ut bonum minus, cujus habitâ ratione dicitur majus includatur. Jam enim malum illud non destruit totum bonum majus, sed tantum ejus *ἐπιεργασίαν* sive excellentiam, quemadmodum cum in *ἐπιεργασία* duo contineantur, sanitas & id, quo sanitatem excedit, *κακότης* ipsi opposita posteriùs tantum tollit, non ipsam sanitatem, & sic non destruit totam *ἐπιεργασίαν*, vel omne id, quod *ἐπιεργασία* importatur, & de hisce vera est exceptio *preced. §. VII.* ab ipso Aristotele & Alexandro assignata. Jam malum illud totum destruit bonum, & non tantum id quod alterum minus bonum superat, cujusmodi est feritas. Cum enim in virtute heroica duo reperiantur, & virtus, tanquam communius quid, & fastigium illud, quod captum humanum excedere videtur, feritas non hoc fastigium tantum & eminentiam virtutis tollit, sed ipsam

quod

quoque virtutem & ita totam rationem virtutis heroicæ. Et in quibus istô modô malum opponitur majori bono, in iis servatur Regulæ contra vigor, neque opus est exceptione §. VII. adhibitâ quod evincit §. præc.

XII. Ratio diversitatis est, quôd, cum sicut majus bonum, id est, quod alterum bonum includit, sic & majus malum sit id, quod alterum malum includit, in posteriori casu malum, quod majori bono opponitur, includit minus malum, sicut feritas includit vitium, & sic ipsum quoque majus malum sit oportet: In priori verò casu malum, quod minori bono opponitur, includit malum, quod majori bono opponitur; quemadmodum morbus includit *κακότητιν*, non autem *κακότητιν* morbum, & propterea ipsum majus malum esse necesse est.

XIII. Ad II. respondent, inter diligere inimicum & diligere amicum duplici modô posse attendi comparationem: primò, ut sumantur separatim, h. e. ut diligam inimicum non diligendo amicum, & vice versâ; secundò, ut inimici dilectio conjuncta cum amici dilectione comparatur cum amici dilectione solâ, sive sejunctâ à dilectione inimici, quæ duplex comparatio locum quoque habet in odio inimici & odio amici. Jam respondent, quando dicitur, majus bonum esse diligere inimicum, quàm diligere amicum, id *κακότητιν* esse, si secundo modo intelligatur, Dilectio certe

certe in
jus bonu
bet igitu
junctum
um soliu
amici se
inimici d
paration
esse maj

XIV.

ita, ut an
quàm di
jus esse b
quod diff
actus for
meliores

XV. A

oppositio
contrario
rum iustit
iam si am
potest q
ror circa
trario, si
amor, q
ita consi
malum e
pejus est
Theol. S

certè inimici conjuncta cū dilectione amici, majus bonum est, quàm dilectio solius amici. Debet igitur in malis quoq; sumi odium amici conjunctum cum odio inimici ex unâ parte, & odium solius amici ex alterâ. Et sic negatur, odium amici solius pejus esse odio inimici, id est, odio inimici & amici simul. Si autem in priori comparatione sumantur, negatur, diligere inimicum esse majus bonum, quam diligere amicum.

XIV. Quod si dicas: diligere inimicum etiam ita, ut amicum simul non diligas, difficilius esse, quàm diligere amicum solum, & propterea majus esse bonum. Iterum respondent, non omne, quod difficilius est, statim majus esse bonum, quod actus fortitudinis sint difficiliore actibus justitiæ, meliores tamen non sint.

XV. Ad III. aliqui respondent, non esse similem oppositionem. Nam amor & odium opponuntur contrariè; visio & carentia visionis, privativè. Mirum igitur non esse, si odium sit majus malum, etiamsi amor non sit majus bonum. Sed iterum objici potest quia odium Dei est majus malum, quam error circa Deum: At error opponitur visioni contrariè, sicut odium amori: Ergo majus bonum est amor, quam visio. Respondeo igitur ex dictis: Si ita considerentur præcisè in genere nature, majus malum est error quàm odium. Si in genere moris, pejus est odium, quàm error. Sunt verba Becani Theol. Scholast. part. II. Tom I. Tr. I. c. I. q. II.

RE.